

TRƯỜNG ĐẠI HỌC VĂN HÓA HÀ NỘI
KHOA THƯ VIỆN – THÔNG TIN

VỐN TÀI LIỆU NỘI SINH VÀ VIỆC
KHAI THÁC SỬ DỤNG TẠI THƯ VIỆN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC HÀ NỘI

KHÓA LUẬN TỐT NGHIỆP

GIẢNG VIÊN HƯỚNG DẪN : TS. VŨ DƯƠNG THUYẾT NGÀ
SINH VIÊN THỰC HIỆN : TRẦN THỊ HẢI XUYẾN
LỚP : TV 42B

HÀ NỘI – 2014

LỜI CẢM ƠN

Trong quá trình thực hiện khóa luận, em đã nhận được sự giúp đỡ, dạy dỗ của các thầy cô ở Khoa Thông tin - Thư viện, Trường Đại học văn hóa Hà Nội, niên khóa 2010 – 2014. Đặc biệt là sự giúp đỡ của TS Vũ Dương Thúy Nga, người đã tận tình hướng dẫn, góp ý, định hướng nội dung và phương pháp nghiên cứu từ lúc chuẩn bị đề cương đến khi hoàn thành khóa luận.

Em cũng nhận được sự giúp đỡ quý báu, nhiệt tình của các thầy cô là cán bộ lãnh đạo và anh chị em đang công tác tại Thư viện Trường Đại học Hà Nội, đã cung cấp cho em nhiều tư liệu quan trọng cũng như tạo mọi điều kiện thuận lợi để em hoàn thành khóa luận. Bên cạnh đó, gia đình và bạn bè đã hỗ trợ nhiều mặt trong suốt thời gian tham gia học tập và nghiên cứu.

Nhân dịp này, em xin được bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc của mình đến quý thầy cô, gia đình, bạn bè đã giúp đỡ em hoàn thành khóa luận.

Do khả năng có hạn, nên những thiếu sót của khóa luận là điều không thể tránh khỏi. Rất mong nhận được những đóng góp của quý thầy cô và bạn bè.

Em xin chân thành cảm ơn!

Tác giả Khóa luận

Trần Thị Hải Xuyên

MỤC LỤC

MỞ ĐẦU	1
CHƯƠNG 1. TÀI LIỆU NỘI SINH VỚI CÔNG TÁC GIÁO DỤC, ĐÀO TẠO TẠI TRƯỜNG ĐẠI HỌC HÀ NỘI.....	9
1.1. Những vấn đề chung về nguồn tài liệu nội sinh tại Thư viện Trường Đại học Hà Nội	9
1.1.1. Khái niệm.....	9
1.1.2. Đặc điểm tài liệu nội sinh tại Trường Đại học Hà Nội.....	10
1.1.3. Các loại hình tài liệu nội sinh tại Trường Đại học Hà Nội.....	11
1.2. Trường Đại học Hà Nội và nhu cầu sử dụng tài liệu nội sinh tại Thư viện Trường Đại học Hà Nội.....	12
1.2.1. Khái quát về Thư viện Trường Đại học Hà Nội	12
1.2.2. Đặc điểm người dùng tin và nhu cầu sử dụng tài liệu nội sinh tại Thư viện Trường Đại học Hà Nội.....	16
1.3. Tầm quan trọng của vốn tài liệu nội sinh với công tác giáo dục, đào tạo tại Trường.....	21
CHƯƠNG 2. CÔNG TÁC XÂY DỰNG PHÁT TRIỂN VÀ KHAI THÁC VỐN TÀI LIỆU NỘI SINH TẠI THƯ VIỆN TRƯỜNG ĐẠI HỌC HÀ NỘI	23
2.1. Công tác thu thập các loại hình tài liệu nội sinh	23
2.1.1. Chương trình, giáo trình, bài giảng, đề cương bài giảng.....	23
2.1.2. Luận văn, luận án	25
2.1.3. Khóa luận	27
2.1.4. Đề tài nghiên cứu khoa học của giáo viên và sinh viên.....	28
2.1.5. Kỷ yếu hội nghị, hội thảo khoa học	29
2.1.6. Tạp chí ngoại ngữ.....	30
2.2. Công tác xử lý nguồn tài liệu nội sinh	30

2.2.1. Xử lý hình thức	31
2.2.2. Xử lý nội dung.....	32
2.3. Công tác tổ chức và bảo quản nguồn tài liệu nội sinh	38
2.3.1. Tổ chức và bảo quản tại Thư viện Trung tâm.....	39
2.3.2. Tổ chức và bảo quản tại Thư viện Phòng ban (Phòng Nghiệp vụ)	39
2.4. Công tác phổ biến và khai thác nguồn tài liệu nội sinh	40
2.4.1. Phổ biến và khai thác nguồn tin nội sinh tại Thư viện Trung tâm.....	40
2.5. Nhận xét, đánh giá vốn tài liệu nội sinh tại Thư viện Trường Đại học Hà Nội.....	43
2.5.1. Thành tựu và nguyên nhân.....	43
2.5.2. Hạn chế và nguyên nhân	45
CHƯƠNG 3. MỘT SỐ GIẢI PHÁP NHẪM PHÁT TRIỂN VỐN TÀI	
LIỆU NỘI SINH VÀ NÂNG CAO HIỆU QUẢ SỬ DỤNG VỐN TÀI	
LIỆU NỘI SINH TẠI THƯ VIỆN TRƯỜNG ĐẠI HỌC HÀ NỘI.....	47
3.1. Nhóm giải pháp nâng cao nhận thức của cán bộ thư viện và người sử dụng về tài liệu nội sinh	47
3.2. Nhóm giải pháp phát triển vốn tài liệu nội sinh.....	48
3.3. Nhóm giải pháp tổ chức xử lý và bảo quản tài liệu nội sinh	50
3.4. Nhóm giải pháp phổ biến, hướng dẫn người dùng tin	54
KẾT LUẬN	59
PHỤ LỤC 1	60
PHỤ LỤC 2	61
PHỤ LỤC 3.....	62
PHỤ LỤC 4.....	63
DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	64

MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài

Ngày nay sự bùng nổ thông tin với sự xuất hiện đa dạng nhiều loại hình tài liệu, đặc biệt là các tài liệu số đã có những ảnh hưởng sâu sắc tới hoạt động thông tin thư viện. Trong xu hướng khó kiểm soát nguồn tin, đòi hỏi các cơ quan Thông tin - Thư viện cần phải có những định hướng, chiến lược xây dựng nguồn lực thông tin, tổ chức quản lý và khai thác nguồn lực thông tin một cách hiệu quả và phù hợp nhằm đáp ứng cao nhất nhu cầu của người dùng tin.

Trong các trường đại học, nhu cầu về thông tin phục vụ các hoạt động giáo dục, đào tạo và nghiên cứu là một nhu cầu tất yếu và có ý nghĩa vô cùng quan trọng trong việc đảm bảo chất lượng hoạt động. Các thư viện trường đại học Việt Nam hiện nay, đang từng bước phát triển theo hướng các trung tâm học liệu thực hiện tốt nhiệm vụ, phục vụ công tác đào tạo và nghiên cứu. Bên cạnh nguồn lực thông tin được thu thập về từ các nguồn ngoài xã hội thông tin, còn có một đối tượng nguồn tin vô cùng quan trọng đối với mỗi trường đại học, đó là nguồn tin nội sinh. Nguồn lực thông tin này phục vụ trực tiếp cho hoạt động quản lý, nghiên cứu và giảng dạy, học tập tại trường.

Tài liệu nội sinh là sản phẩm của hoạt động nghiên cứu, giảng dạy thể hiện chất lượng đào tạo tại trường. Hệ thống nguồn tin này phản ánh đầy đủ các thành tựu cũng như tiềm lực, định hướng phát triển của Trường. Một bộ phận quan trọng của nguồn tin nội sinh cũng được sử dụng như một nguồn nguyên liệu để triển khai các hoạt động nghiên cứu và đào tạo của trường. Sử dụng tài liệu nội sinh một cách hiệu quả sẽ góp phần không nhỏ trong việc nâng cao chất lượng đào tạo của trường.

Nhận thức được tầm quan trọng của tài liệu nội sinh đối với việc học tập và nghiên cứu của sinh viên Trường ĐHHN, em đã chọn đề tài: **“Vốn tài liệu nội sinh và việc khai thác sử dụng tại Thư viện Trường Đại học Hà Nội”**

2. Mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu

Mục đích nghiên cứu: nghiên cứu nhằm tìm ra các giải pháp, biện pháp phát triển vốn tài liệu nội sinh và nâng cao hiệu quả quản lý, khai thác và sử dụng nguồn tài liệu nội sinh tại Trường ĐHHN.

Nhiệm vụ nghiên cứu: Để thực hiện được mục đích nghiên cứu trên, khóa luận sẽ giải quyết các nhiệm vụ sau:

- + Làm rõ các vấn đề lý thuyết chung về tài liệu nội sinh.
- + Tìm hiểu thực trạng vốn tài liệu nội sinh tại Thư viện Trường ĐHHN.
- + Đánh giá về công tác thu thập, xây dựng, tổ chức quản lý và khai thác tài liệu nội sinh tại Thư viện Trường ĐHHN.
- + Đề xuất các giải pháp nhằm phát triển vốn tài liệu và nâng cao hiệu quả tổ chức quản lý và khai thác nguồn tài liệu nội sinh tại trường.

3. Đối tượng nghiên cứu và phạm vi nghiên cứu

Đối tượng nghiên cứu: Nguồn tin nội sinh tại Thư viện Trường ĐHHN bao gồm: Công tác thu thập, xử lý, tổ chức bảo quản, khai thác và phổ biến nguồn tài liệu nội sinh.

Phạm vi nghiên cứu: Tài liệu nội sinh tại Thư viện Trường ĐHHN trong giai đoạn hiện nay.

4. Phương pháp nghiên cứu

Các vấn đề của khóa luận được giải quyết trên cơ sở vận dụng các phương pháp nghiên cứu cụ thể sau:

Phương pháp quan sát thực tế: thông qua các phòng ban để thu thập thông tin, biết được thực trạng vốn tài liệu nội sinh và mức độ sử dụng tài liệu nội sinh của bạn đọc.

Phương pháp nghiên cứu tài liệu: tìm hiểu tài liệu nội sinh thuộc loại nào, ở kho nào và tình trạng bảo mật của tài liệu.

Phương pháp phân tích, thống kê, tổng hợp số liệu: Thông qua số liệu cụ thể cho ta biết mức độ hay tần suất sử dụng tài liệu nội sinh giữa các nhóm NDT.

+ Phương pháp phân tích: Đối tượng bạn đọc chủ yếu sử dụng tài liệu nội sinh tại Thư viện. Mục đích sử dụng tài liệu của họ. Phân tích nhu cầu sử dụng tài liệu nội sinh của bạn đọc, tần suất sử dụng tài liệu, lĩnh vực có nhu cầu tin, Mức độ đáp ứng tài liệu cho bạn đọc.

+ Phương pháp thống kê: Thông qua các số liệu, báo cáo hằng năm cho chúng ta biết được số lượng bạn đọc đến mượn tài liệu là bao nhiêu? Đối tượng nào là thường xuyên của Thư viện? Nhu cầu tin của họ như thế nào? Lĩnh vực nào được bạn đọc quan tâm nhiều nhất.

+ Phương pháp tổng hợp số liệu: Thông qua phương pháp phân tích và phương pháp thống kê thì cho ta biết được mức độ sử dụng tài liệu nội sinh của NDT tại Thư viện. Bạn đọc thường xuyên của Thư viện là nhóm người dùng tin nào? Thực trạng vốn tài liệu tại Thư viện trong giai đoạn hiện nay. Mức độ đáp ứng yêu cầu tin cho bạn đọc.

Phương pháp phỏng vấn (phỏng vấn trực tiếp) được tiến hành trên 2 đối tượng:

+ Cán bộ Thư viện: thông qua số liệu cụ thể cho ta biết thực trạng quản lý tài liệu nội sinh tại Thư viện.

+ Người dùng tin: thái độ phục vụ của cán bộ cũng như sự hài lòng của bạn đọc khi sử dụng các sản phẩm dịch vụ tìm kiếm tài liệu

5. Cấu trúc khóa luận

Ngoài phần mở đầu, kết luận, phụ lục và danh mục tài liệu tham khảo, nội dung khóa luận gồm 3 chương:

Chương 1: Tài liệu nội sinh với công tác giáo dục, đào tạo tại Trường Đại học Hà Nội

Chương 2: Công tác xây dựng phát triển và khai thác vốn tài liệu nội sinh tại thư viện Trường Đại học Hà Nội

Chương 3: Một số giải pháp nhằm phát triển vốn tài liệu nội sinh và nâng cao hiệu quả sử dụng nguồn tài liệu nội sinh tại thư viện Trường Đại học Hà Nội

DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Lê Thị Thành Huế (2011), Chuẩn hóa trong hoạt động xử lý thông tin tại Thư viện Trường Đại học Hà Nội, Đề tài nghiên cứu khoa học cấp trường, Trường Đại học Hà Nội, Hà Nội.
2. Nguyễn Thị Huệ (2007), Nguồn tin khoa học nội sinh của các viện nghiên cứu, Tạp chí thông tin và phát triển (số 2), tr.5-7.
3. Phạm Văn Hùng (2009), Nghiên cứu xây dựng và quản lý nguồn tài nguyên số nội sinh tại Trung tâm thông tin khoa học và công nghệ Quốc gia, Luận văn thạc sĩ Thông tin - Thư viện, Trường Đại học khoa học xã hội và nhân văn, Hà Nội.
4. Thu Minh (2007), “Vai trò của nguồn học liệu tại các trường Đại học/ và học viện”, Tạp chí thông tin & tư liệu, (số 3), tr.19 – 24.
5. Nguyễn Việt Nghĩa (1999), “Một số vấn đề xung quanh việc thu thập, khai thác tài liệu xám”, Tạp chí thông tin & tư liệu, (số 4), tr.10-14.
6. Bùi Thị Minh Tâm (2006), Thu thập, quản lý, phổ biến và khai thác nguồn thông tin nội sinh tại Thư viện Trường Đại học Công đoàn, luận văn thạc sĩ khoa học thư viện, Trường Đại học Văn hóa Hà Nội, Hà Nội.
7. Đoàn Phan Tân (2001), Thông tin học: giáo trình dành cho sinh viên ngành thông tin thư viện và quản trị thông tin, Đại học Quốc gia, Hà Nội.
8. Lê Thanh Tú (2012), Nguồn tin nội sinh tại Trường Đại học Hà Nội, Luận văn thạc sĩ khoa học Thư viện, 103tr.
9. Trần Mạnh Tuấn (2005), “Nguồn tin nội sinh của Trường đại học thực trạng và giải pháp phát triển”, Tạp chí thông tin và tư liệu, (số 3), tr.10-11.

10. Trần Mạnh Tuấn (2006), Thực trạng và biện pháp nâng cao hiệu lực quản lý, khai thác nguồn tin khoa học nội sinh tại Viện Khoa học xã hội, đề tài nghiên cứu khoa học cấp Bộ, Viện thông tin khoa học xã hội, Hà Nội.
11. Trần Mạnh Tuấn (2007), “Về vấn đề quản lý, khai thác nguồn thông tin khoa học nội sinh”, Tạp chí thông tin khoa học xã hội, (số 8), tr.27-32.
12. Lê Văn Việt (2000), Cẩm nang nghề thư viện, Hà Nội, Nhà xuất bản Văn hóa Thông tin, 630tr.